

MEMORIE VAN OVERGAVE
 ONDERAFDEELING PARIGI

VIII 4949

I. AARDRIJKSKUNDIGE BESCHRIJVING.

a. Ligging, grootte, grenzen.

De Onderafdeeling Parigi ligt tusschen de meridianen $119^{\circ} 50'$ en $121^{\circ} 50'$ O.L. van Greenwich en tusschen de horizontaal-cirkels $0^{\circ} 45'$ N.B. en $1^{\circ} 10'$ Z.B. (de equator loopt ongeveer over de kampong Sinei in het landschap Mooetong) en omvat de Zelfbesturende landschappen Parigi en Mooétong. De grens tusschen het rechtstreeks bestuurd gebied der afdeeling Gorontalo en het landschap Mooétong wordt bepaald door de rivier Molosipat tot hare uitmonding in de Tominibocht; tusschen het landschap Posso en Parigi door de rivier Maleali, terwijl de grens met den ten Westen en Noorden van de onderafdeeling gelegen landschappen over de waterscheiding tusschen de Celebes-zee en Tominibocht loopt.

De grens tusschen de landschappen Parigi en Mooetong wordt bepaald door een riviertje Towawa genaamd.

De grootte der onderafdeeling is in verband met de nog weinige gegevens slecht te schatten.

Omtrant de grondgesteldheid zijn geen gegevens beschikbaar. In het jaar 1929 werd onder leiding van Prof. Dr. Brouwer een geologisch onderzoek naar de bodemgesteldheid gehouden. Hoofdzakelijk tref men verweerd graniet aan. Het hoog en dicht begroeid gebergte is niet vulkanisch. Wel treft men op enkele plaatsen warmwaterbronnen aan (nabij de kampong Parigimpoeoe

doch

b. Algemeene gesteldheid
 van den bodem.

Waghebber
 H. Beckenhauer
 den 30 Sept 1927

doch deze behoeven nog niet op vulkanischeⁿ oorsprong van den bodem te wijzen.

Nabij de kust heeft koraalvorming plaats. Terwijl op enkele plaatsen het gebergte tot aan de zee reikt vindt men meestal grootere of kleinere lage vlakten aan den voet der bergen. Deze zijn echter nergens van groote uitgebreid.- De grootste vlakten treft men aan bij Saóesoe, Dolago, Parigi, Ampibabo en Toriboeloe in het landschap Parigi en by Toeladenggie, Taopa, Lamboenoe en Tada in het landschap Mooétong.

c. K u s t e n.

Bij Oosten- en Zuidenwind is de zee minder gunstig, doch niet onstuimig. Nabij de kust liggen bijna overal reven, welke het varen langs de kust eenigszins bemoeilijken. Goede schuilplaatsen vindt men in de baai by Tamboen, Makakata en Awoeloea (Laboean Sori) in het landschap Parigi en bij Sigenti (Malanggo), Tinombo (Salebia), Ambesia en Mogogondo in het landschap Mooetong. Overal kan men echter ten anker komen zoodat het varen met prauwen of motorbooten geen moeilijkheden opleve^{2t}
~~ren.~~

d. R i v i e r e n.

De rivieren hebben als communicatiemiddel geen waarde. In den drogen tijd zeer gemakkelijk doorwaadbaar kunnen zy den regentijd veel last veroorzaken. De voornaamste onoverbrugde rivieren zijn de Saesoe-, ToroE-, Ampibabo-, Toriboeloe Tada-, Baina-, Tinombo-, Palasa-, Lamboenoe en Toeladenggirivier. De overbrugging van de Tadarivier lijkt mij voorloopig

het meest urgent.

Enkele rivieren worden gebezigd voor den afvoer van boschproducten.

e. Wegen- en paden.

Kustweg.

Een onverharde weg loopt vanaf kampong Toroë tot kampong Ongka (240 KM.) en van kampong Lamboenoe naar Mooetong. In den drogen tijd is deze kustweg voor een auto berijdbaar vanaf kampong Dolago tot kampong Ongka (234 KM.). De toestand van dezen weg is vanaf kampong Tada tot Tomini (134 KM.) vrij goed, terwijl Parigi's aandeel Dolago- grens Mooetong (102 KM.) minder goed is. Deze kustweg is voor karrentransport geschikt.

Kustpaden.

Paden loopen vanaf kampong Toeroë naar grens Posso en vanaf kampong Ongka naar kampong Lamboenoe en verder vanaf kampong Mooetong naar grens Molosipat.

Bergweg.

De weg van Toboli naar grens Donggala is voor een tiental kilometers op breedte gebracht, zoodat thans nog een traject van 6 KM. resteert. Daar het oude tracè echter ongeschikt is, wordt naar een nieuw gezocht met een helling van ongeveer 1 : 20. De leiding van deze werkzaamheden berust by den Opzichter der Landschapswerken van de Onderafdeeling Donggala.

Bergpaden.

De voornaamste bergpaden loopen over het scheidingsgebergte Parigimpoeoe naar Paloe, van Kasimbar naar Tawia (landschap Banawa), van Tinombo naar het landschap Banawa, van Palasa naar het landschap Tolitoli.

De bruggen in den kustweg en den weg

van

van Toboli naar grens Donggala zyn van tydelijk materiaal gemaakt. Behoudens enkele cementen duikers in den weg naar Donggala komen geen permanente kunstwerken voor.

f. Kampongs.

Op enkele kampongs na liggen de nederzettingen aan den kustweg. De nog primitieve woningen zijn grootendeels aan weerszijden van den weg opgetrokken zoodat weinig kampongwegen zijn aangelegd. De bevolking is echter geneigd deze kampongs te verlaten om zich te vestigen in hunne tuinen. Het komt dan ook niet zelden voor, dat men in de kampongs verlaten woningen aantreft. Op kampongsconcentratie werd echter aangedrongen.

Opgave der kampongs.

I. Landschap Parigi:

Saoesoe, Malakosa, Toeroe, Tindaki, Nambaroo, Dolago, Olaja, Bali, Minahassa, Gorontalo, Masigi, Parigimpoeoe, Kampal, Bambalemo, Lebo, Pelawa, Toboli, Marantale, Silangaa, Sinioe, Towera, Tolole, Sidole, x Ogotai, Ampibabo, Lemo, Tomoli, SiEndjo, Toriboeloe, Donggoeloe, Laemanta, Kasimbar, en Posona.

II. Landschap Mooetong:

Tada, Binei, Maninili, Sigenti, Sipajo, Sidoan, Baina, Dongkas, Tinombo, Lombok, Doesoenan, Tiboe, Bobalo, Eaja, Palasa, Tingkoelan, Tomini, Ogotoemoeboe, Ambesia, Tiloeng, Mepanga, Ongka, Lamboenoe, Bolano, Badjo, Taopa, Toeladenggi en Mooetong.

g. Plantengroei.

Het gebergte is zwaar beboscht, wat ook van de vlakten gezegd kon worden.

Op vele plaatsen heeft echter het bosch plaats

h. Klimaat en moessons.

plaats gemaakt voor alang-alangvelden.
z Het klimaat aan de kust is warm. Over het algemeen heeft men een vochtig eerste halfjaar en een droog tweede halfjaar, alles met uitzondering echter. In den droegen tijd koele nachten, in den regentyd warme.

II. B E V O L K I N G.

a. Afkomst, stam- en klassen-
indeeling.

De bevolking behhört tot de hoofdstam der To Radja, en is onderverdeeld in verschillende stammen, welke gewoonlijk worden aangeduid naar de taal, welke men spreekt.

Van de vreemde elementen moeten genoemd worden de Boegineezen, Mandareezen, Badjo's, Gorontaleezen, Minahassers, Sangireezen, Talaureezen, Arabieren en Chinnezen.

b. S t e r k t e .

Z i e b i j l a g e .

c. G o d s d i e n s t .

Behoudens enkele heidenen belijdt de Inheemsche bevolking de Islam, Van fanatisme in den godsdienst is geen sprake. De heidensche stammen vindt men in de beide landschappen en zijn meestal in het gebergte woonachtig.

In Parigi treft men onder andere onder To Raranggonau, To Bada, en To Besoa vele heidenen aan, in het landschap Mooetong onder de Sipajoërs, de bewoners van kampong Lombok, de bergbewoners nabij de kampongs Eeja, Palasa en Tada.

Een 125 tal nog niet geregistreerde heidenen uit het gebergte en de omstreken van de kampongs Eeja en Palasa werden in de volkstelling opgenomen.

d. T a a l .

Zoals eerder gezegd, wordt de Inheemsche bevolking aangeduid naar hunne taal en bezigt men hiervoor het ontkenningwoordje „neen”.

Verscheiden

OPGAVE bevolkingssterkte in de onderafdeeling Parigi.

Landschap	District	K a m p o n g s	Aantal zielen			Toelich- tingen.		
			mannen	vrouwen	Totaal			
PARIGI	Noord Parigi	1. Posona	174	189	363	Europeanen e.m.d.g.g., Chineezen en Vreemde Oos- terlingen zyn niet in deze staat opgeno- men.-		
		2. Kasimbar	318	313	631			
		3. Laemanta	135	143	278			
		4. Donggoeloe	477	493	970			
		5. Toriboeloe	365	324	689			
		6. Siendjo	161	152	313			
		7. Tomoli	343	352	695			
		8. Lemo	417	378	795			
		9. Ampibabo	319	309	628			
		10. Ogotay	241	228	469			
		11. Sidole	282	239	521			
		12. Tolole	275	276	551			
		13. Towera	123	114	237			
		14. Sinioe	138	130	268			
		15. Silanga	247	233	480			
	Zuid- Parigi	16. Marantale	300	298	598			
		17. Tobbli	511	442	953			
		18. Pelawa	721	719	1440			
		19. Lebo	315	246	561			
		20. Bambalemo	285	229	514			
		21. Kampal	167	178	345			
		22. Gorontalo	228	202	430			
		23. Masigi	272	300	572			
		24. Parigimpoeoe	763	695	1458			
		25. Minahassa	84	57	141			
		26. Bali	65	53	118			
		27. Olaja	189	166	355			
		28. Dolago	341	352	793			
		29. Nambaroe	91	83	174			
		30. Tindaki	233	183	416			
		31. Toroe	252	192	444			
		32. Malakosa	85	73	158			
		33. Saesoe	184	141	325			
		MOEETONG	Tinombo	1. Tada	433		371	804
				2. Sineij	314		335	649
3. Maninili	305			286	591			
4. Sigeni	599			549	1148			
5. Sipajo	193			200	393			
6. Sidoan	423			368	791			
7. Baina	311			290	601			
8. Dongkas	293			259	552			
9. Tinombo	758			728	1486			
10. Lombok	546			524	1070			
11. Doesoenan	458			421	879			
12. Tiboe	390			360	750			
13. Bobalo	710			703	1413			
14. Eeja	838			751	1589			
15. Palasa	988			883	1871			
Mooetong	16. Tingkoelan		317	282	599			
	17. Tomini		348	284	632			
	18. Ogotoemoeboe		224	204	428			
	19. Ambesia		202	201	403			
	20. Tiloeng		230	230	460			
	21. Mepanga		361	292	653			
	22. Ongka		360	275	635			
	23. Lamboenoe		352	337	689			
	24. Bolano		322	298	620			
	25. Badjo		177	182	359			
	26. Taopa		787	746	1533			
	27. Toeladenggie		565	465	1030			
	28. Mooetong		1056	968	2024			
Totaal generaal			22061	+ 20274	= 42335			

Verscheiden zyn de in deze onderafdeeling gangbare talen. De voornaamste zijn: de bareë, tara, torai-, ledo-, laedje-, tiadjo en tialo-taal.

e. Bewapening en vechtwijze.

De wapens bestonden uit lansen, klewangs, schilden, werplansen, blaasroer en pijl, en de oude voorlaadgeweren. Deze laatste zijn thans niet meer aanwezig. Het aantal aanwezige vuurwapens bedraagt thans volgens de registratiegegevens. ??

f. Woningen en gebouwen.

De woningen der Inheemsche bevolking zijn zeer primitief. Op houten stijlen gebouwd bestaat de woning uit een bamboe-niboeng of gaba-gabavloer, bamboe of atap-omwanding en een atap dakbedekking. Zij hebben slechts één vertrek, waarvan een gedeelte tot kookplaats is ingericht. Twee kleine vensters en een deur zorgen voor lucht en licht, Een primitieve trap leidt naar de deuropening.

De woningen van meergegoeden zijn iets iets beter. Men bedient zich dan van planken en zelfs van dakijzer.

Meermalen komt het voor dat een woning jarenlang onafgewerkt blijft. Dit is dan echter geen beletsel om ze dan toch maar tot verblijfplaats te gebruiken.

g. Middelen van bestaan.

Landbouw. De voornaamste eenjarige gewassen zijn mais en rijst. Veelal worden deze gewassen gemengd op ladangs verbouwd. De rijstbouw wordt nog hoofdzakelijk op ladangs beoefend, doch op meerdere plaatsen treft men meer of minder uitgestrekte sawahvelden aan. De voornaamste sawah-complexen vindt men bij de kampongs Dolago Minahassa, Bali, Parigimpoeoe, Masigi, Kampal

en Toriboeloe in het landschap Parigi en Simenti, Sidoan, Bainaã, en Mooëtong in het landschap Mooëtong. De totale oppervlakte der sawahgronden bedraagt ongeveer 1000 bouwä.

c Als bijgewassen verbouwd men voornamelyk cassave, bataten, keladi en katjangsoorten. In de omstreken van Tinombo worden uien en tabak, nabij Pelawa (Parigi) tabak verbouwd. Uitvoer van tabak en uien heeft plaats naar Gorontalo en Posso.

Van de overjarige gewassen is de klapper het voornaamste. Voortdurend wordt deze aanplant uitgebreid door in de landangs tusschen de voedingsgewassen klappers te planten.- Het is reeds voorgekomen dat men enkele sawahgronden in klappertuinen heeft omgezet. Dit laatste behoort m.i. tegengegaan te worden. In de vochtige streken treft men veel sagopalmen aan. De sago is een gewild volksvoedsel, wat ook gezegd kan worden van de pisang.

In de laatste jaren is de pisang door ziekten aangetast.

De arenpalm komt slechts op enkele plaatsen voor. Te Tindaki en Tomini wordt suiker bereid.

Boschwezen. De voornaamste boschproducten zijn ebben- en ijzerhout, rottan en damar. Voor uitvoer dezer producten wordt verwezen naar de hieronder opgenomen uitvoerstaat.

Onwettige occupatie. Vele klapperboomen van de Inheemsche bevolking zijn door schuld in voortdurend of tijdelijk bezit van den niet-Inlander gekomen. Ten einde

een overzicht te krijgen van deze onwettige occupatie werd van elken niet-Inlander een opgave, met bijbehorende schriftelijke met de Inlander gesloten overeenkomsten der in hun bezit zijnde boomen c.q. tuinen opgeëischt, waarna beslist kan worden wien deze boomen zullen worden toegewezen. Het verzamelen dezer gegevens is nog niet afgeloopen. Zoodra alle gegevens zijn binnengekomen zal plaatselijk uitgemaakt moeten worden of de boomen aan de Inlander zullen moeten worden teruggegeven of de niet-Inlander onder een wettige titel zullen moeten worden toegewezen.

In de practijk zal men echter steeds blijven behouden dat een Inlander van een kapitaalkrachtigeren niet-Inlander geld leent waarvoor de Inlander zijn klapperboomen in tijdelijk c.q. voortdurend bezit moet afgeven.

De hieruit voortvloeiende overeenkomst zal door beide partijen verzwegen worden zoodat het lastig is om er achter te komen of onwettige occupatie plaats heeft. Om tot een intensievere bestrijding der onwettige occupatie te komen zal het oprichten van Credietbanken gewenscht zijn.]

V e e t e e l t. Aan veeteelt wordt weinig gedaan. In het jaar 1927 werden ter verbetering van den rundstapel 12 Onggolestieren en 2 koeien ingevoerd. Het gewenschte resultaat hiervan valt echter nog te betwijfelen.

Eenige zorg wordt aan de rundstapel niet besteed. Dit kan echter niet gezegd

worden

worden van de Balineesche kolonie haby Parigi die hunne „bantengs" een goede verzorging geven.

De paardenstapel is ook niet van belang. Steeds voorkomende kwade droes is hier hoogstwaarschijnlijk de oorzaak van.

De karbouw wordt voornamelijk voor de sawahbewerking (paroedjak) en als lastdier gebruikt.

De veehandel is gering. Een kleine uitvoer heeft plaats naar Posso en Donggala.

Sterkte van den veestapel:

P a a r d e n   ±   270

R u n d e r e n   ±   4000

K a r b o u w e n   ±   1800.

H a n d e l. Opgave van uitgevoerde producten over het le halfjaar 1930.

- Rottan	277958 KG.	waarde f.	34675.-
Copra	2114013 KG.	waarde "	314880.-
Gomcopal	11664 KG.	waarde "	2836.-
Huiden	688 KG.	waarde f.	577.-
Ebbehout	163680 KG.	waarde "	12604.-
Schelpen	3884 KG.	waarde "	2691.-

Jacht en vischvangst worden door de bevolking weinig beoefend, het noodige voor eigen onderhoud wordt gevangen.

De Badjo's leven uitsluitend van de vischvangst.

I n d u s t r i e. De Inlandsche industrie is van weinig beteekenis. De vrouwen beoefenen nog wel de weefkunst, doch sedert de invoer van goedkope katoentjes is deze tak van industrie in verval geraakt.

Verder doet men wat aan vlechtwerk en het bereiden van rottan matten (Tinombo)

en de „karoro" welke te Bolano wordt gemaakt, gebruikt men als zeil of vischnet.

De heidenen vervaardigen hunne kleeding nog wel uit boombast (foeja).]

h. Gezondheidstoestand.

Hoewel de algemeene gezondheidstoestand gunstig genoemd kan worden komen malaria, mijnwormziekte en framboesia als volksziekten voor.

De leprozen worden zooveel mogelijk in de kolonie te Watoesampoe opgenomen.

In de kuststreek tusschen de kampongs Nambaroe en Saesoe treft men meerdere gevallen van elefantiasis aan.-

i. O n d e r w y s .

Het landschap Parigi telt thans 1 Gouvernentschool 2e klasse en 8 volksscholen, het landschap Mooetong een Gouvernentschool en 10 volksscholen. Het schoolbezoek der volksscholen is ongunstig. Voordurend is getracht dit te verbeteren doch tevergeefs. Door mij werden in het jaar 1929 twee volksscholen wegens abnormaal hoog schoolverzuim gesloten.

De onderwijzers zijn bijna allen niet uit de streek afkomstig en werden gerecru-teerd uit Minahassers, Gorontaleezen, Sangi-reezen en Talaureezen. Ten einde in deze toestand verbetering te krijgen zal in het volgend jaar te Parigi een cursus tot opleiding van volksonderwijzers worden geopend.

De schoolgebouwen en het schoolmeubilair zijn zeer primitief. Om verbetering hierin te krijgen zal noodzakelijk steun uit het schoolfonds gegeven moeten worden.

De Gouvernentscholen vindt men te Parigi en Tinombo. Volksscholen heeft men in de kampongs Parigimpoeoe, Pelawa, Toboli,

Toiole, Ampibabo, Tomoli, Toriboaloe en Donggoeloe van het landschap Parigi en in Sinei, Sigenti, Tinombo, Eeja, Palasa, Tomini, Bolano, Taopa, Toeladenggi en Mooëtong van het landschap Mooëtong.

Schoolfonds. De voornaamste inkomsten worden verkregen uit geheven opcenten op de inkomstenbelasting. In Parigi bedragen zy 15 en in Moutong 10. Schooltuinen vindt men alleen in Palasa, Eeja en Tinombo. Abusievelijk werden deze als landschapstuinen beschouwd. Als zoodanig moeten zy van de begrooting worden afgevoerd en als schooltuinen worden opgenomen.

In verband met het slechte schoolbezoek werden de schoolgelden in begin van het jaar 1930 afgeschaft. Volgens opdracht van den Resident van Manado behooren deze echter geheven te worden, zoodat gratis schoolbezoek voorkomen moeten worden.

III. VOORTBRENGSELEN.

- a. Uit het dierenrijk.
- b. Uit het plantenrijk

Gegevens omtrent aanwezige hoeveelheden en reserve-voorraden ontbreken. Voor uitvoer van de diverse producten wordt verwezen naar bovenstaande uitvoerstaat.

Levensmiddelen worden niet uitgevoerd, doch wel ingevoerd v.n.l. ryst. Gegevens omtrent de invoer ontbreken, aangezien in de onderafdeeling geen douane-ambtenaren aanwezig zyn.

IV. TRANSPORTMIDDELEN

- a. T e l a n d .

Goederenvervoer heeft hoofdzakelijk per vrachtkar plaats. Ook bezigt men wel paarden en karbouwen, de laatsten voor copra-vervoer en transport van boschproducten.

Voor

Voor personenvervoer bedient men zich van het paard, de vrachtkar, het rijwiel en van de enkele in de onderafdeeling aanwezige automobielen.

In het geheel treft men in de onderafdeeling een 10 tal particuliere auto's aan.

b. T e w a t e r

↳ maar ook personenvervoer

Langs de geheele kust treft men prauwvaart aan. Voornamelijk goederenvervoer geschiedt doot middel van vlerkprauwen, het bekende vervoermiddel inde Tominbocht.

(V.) B E S T U U R .

a. Algemeene inrichting.

De onderafdeeling omvat twee landschappen die elk verdeeld zyn in twee districten en deze weder in kampongs. Aan het hoofd van het landschap staat een Zelfbestuurder, in Parigi Magaoe en in Mooetong Radja genaamd. Het hoofd van een district wordt in beide landschappen districts-hoofd en het hoofd van een kampong, kamponghoofd genoemd. Onder het kamponghoofd treft men een of meer kepala djaga's aan.

Bij de verkiezing van een nieuwe Zelfbestuurder worden de hoofden, aanzienlyken en oudsten der kampongs van het betrokken landschap gehoord. Erfopvolging heeft dan meestal plaats.

Het districtshoofd wordt door den Zelfbestuurder benoemd, zonder het volk gehoord te hebben, zulks omdat het districts-hoofd thans geen adatshoofd is.

By de verkiezing van een nieuwe kamponghoofd wordt de betrokken kampongbevolking gehoord waarna de Zelfbestuurder hem benoemt. Het kampongbestuur wordt gevormd

door

door het hoofd en de „ouden" van de kampong.

De verhouding tusschen het Gouvernement eenerzijds en het Zelfbestuur anderzijds wordt bepaald door de „Korte Verklaring".

Opgave der kampongs

L a n d s c h a p P a r i g i .

District Noord Parigi District Zuid Parigi

Posona	Marantale
Kasimbar	Toboli
Laemanta	Pelawa
Donggoelee	Lebo
Toriboeloe	Bambalemo
SiEndjo	Kampal
Tomoli	Parigimpoeoe
Lemo	Masigi
Ampibabo	Gorontalo
Ogotay	Minahasa
Sidale	Bali
Bolole	Olaja
Towera	Dolago
Sinice	Nambaroe
Silangaa	Tindaki
	Toroë
	Malakosa
	Saoesoe

L a n d s c h a p M o u t o n g

District Tinombo District Moutong

Palasa	Moutong
Beja	Toeladenggi
Bobalo	Taopa
Tiboe	Badjo
Doesoenan	Bolano
Lombok	Lamboenoe
Tinombo	Ongka
Dongkas	Mepanga
Bainaa	Tiöeng
Sidoan	Ambesia
Sipajo	Ogatoemoesoe
Sigenti	Tomini
Maninili	Tingkoelan
Sinei	
Tada	

b. Belastingen.

1° Inkomstenbelasting. Besluit Zelfbestuurders Parigi en Moutong ddo. 10 Februari 1923 No.1 goedgekeurd by besluit van den Resident van Manado ddo.5 Februari 1924 No.30³.

2° Personeelebelasting. Besluit Zelfbestuurders Parigi en Moutong ddo.10 Februari 1923 No.2 goedgekeurd by besluit van den

Resident

Resident van Manado ddo.5 Februari 1924
No.30.

30. Slachtbelasting. Besluit Zelfbestuurders Parigi en Moutong ddo. 22 Juli 1923 goedgekeurd by besluit van den Resident van Manado ddo. 5 December 1924 No.430.
40. Een regeling werd vastgesteld tot heffing van een boschproductenbelasting groot 10% der waarde van de boschproducten.

[De Zelfbestuurders en districtshoofden genieten een salaris van respectievelijk f.200.- en f.75.- per maand. De Zelfbestuurders ontvangen bovendien een reistoe-lage van f.50.- en de districtshoofden een reistoe-lage van f.20.- per maand. Andere inkomsten hebben deze hoofden niet.

De kamponghoofden, geen salarissen ge-nietende, ontvangen van elke gemeente-dienstplichtige een bedrag van f.1.50 per jaar zijnde de afkoopsom der eertyds verplichte pekasoewia (pinontol) diensten.

Deze regeling is echter niet geregeld.

g. Persoonlyke diensten,

Hoewel de heerendienstregeling bedoeld bij besluit van de Zelfbestuurders van Parigi en Moutong, goedgekeurd by besluit van den Resident van Manado ddo.21 Juni 1922 No.340 niet is ingetrokken worden de heerendiensten aan de hand van het nog niet door den Resident goedgekeurde ontwerptheerendienstregeling van de bovengenoemde Zelfbestuurders ddo.27 Maart 1928 gevorderd.

d. Rechtswezen.

Ten aanzien van de Zelfbestuursonderhoorigen geschiedt de rechtspraak - onder

leiding

leiding en toezicht van het Europeesch Bestuur, en met inachtneming van de bepalingen van de ordonnantie opgenomen in Stbl. 1927 No.190, van de desbetreffende Zelfbestuursregelingen en van de door het Hoofd van gewestelijk Bestuur vastgestelde bepalingen - omtrent de bemoeienis van het Europeesch Bestuur met die rechtspraak, - volgens de godsdienstige wetten, volksinstellingen en gebruiken voor zoover die niet in strijd zyn met algemeen erkende beginselen van billijkheid en rechtvaardigheid. (Besluit van de gezamenlijke Zelfbesturen der onderafdeeling Parigi ddo. 20 Juni 1925, goedgekeurd bij besluit van den Resident van Manado ddo. 14 November 1925 No.493).

Met inachtneming van het bovenstaande wordt, voor wat de vorm der rechtspleging aangaat, zooveel mogelijk gevolgd, hetgeen dienaangaande in het Reglement tot het regeling van het rechtswezen in de gewesten buiten Java en Madoera (Stbl. 1927 No.277) is voorgeschreven ten aanzien van districten ^{hoofden} ~~hoofden~~ en landraden.]

VI. POLITIEKE TOESTAND.

Inwendigen toestand.

Op den tienden Juni 1929 teekende de Bestuurder van het landschap Mootong, Koeti Tombolotutu poea Daemalise, en op den elfden d.a.v. de Bestuurder van het landschap Parigi, Tagoenoe, ten overstaan van den Resident van Manado de akten van verband, aangezien de verhouding van beide landschappen tot het Gouvernement is geregeld op den den voet van de Korte Verklaring.

Het

Het districtshoofd van Moutong Hadji Mahdan behoort tot het hoofdengeslacht van het landschap Moutong, het districtshoofd van Tinombo, Foeloeki, was de laatste bestuurder van het oorspronkelijke landschap Sigenti, dat in 1916 is vereenigd met het landschap Moutong. Een groot deel van zijn tegenwoordig ressort omvat het oude landschap Sigenti.

Het districtshoofd van Noord Parigi, Masaili was de aangewezen opvolger van den laatsten bestuurder van het vroegere landschapje Kasimbar. Het grootste deel van zijn tegenwoordig ressort omvat de vroegere landschappen Kasimbar, Toriboeloe en Ampibabo. Het districtshoofd van Zuid Parigi is een oom van den tegenwoordigen bestuurder van Parigi.

De samenvoeging van de vroegere landschapjes Saoesoe, Parigi, Ampibabo, Toriboeloe en Kasimbar tot het tegenwoordige landschap Parigi en van de landschapjes Sigenti en Moeetong tot het tegenwoordige landschap Moeetong hebben tot geen politieke moeilijkheden geleid, zoodat m.i. elke bestuurshervorming welke die gebiedsdeelen weder meer of minder zelfstandig zouden maken niet gewenscht lijkt. Men schikt zich zeer goed in den tegenwoordig^{en} toestand.

De verhouding tot omliggende ryken is goed. Onderlinge oorlogen behooren tot het verleden. Verwantschap der hoofden heeft tot goede verbandhoudingen geleid.

Parigi, 5 October 1930.
De Gezaghebber van Parigi

m.d.i.g.d.d.Gez.

op last: De le Klerk,
w.g. Ch. P. Maengkom
v.m. ambliedens afschijf
De Sahrijet
[Handwritten signature]

Verhouding tot omliggende rijken.

Tarabos?